

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

43 Factis & verbis doctor sis, atq[ue] pudicus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

Item ex eodem, c. 25.

Non oportet in basilicis, seu in ecclesiis agere, nisi forte in manducare, vel accubitus sternere.

¶ Et intus] Graecis, *ἐν τῷ ἱερῷ* quod Dionysius verit, nec intra domum Dei, sed apud Basilianum abest vox, Dei.

C. V. ¶ Nisi necessitate coacti clerici in ecclesia non conviventur.

Item ex concilio Carthagin. 3. c. 30.

Nvlli b episcopi, vel clerici in ecclesia conviventur, nisi forte transientes hospitiorum necessitate illic reficiantur. Populi etiam ab huiusmodi conviviis, quantum potest fieri prohibeantur.

C. VI. ¶ De eodem. PALEA.
Item ex dictis beati Benedicti Abbatis.

Oratorium e hoc sit, quod dicitur; nec ibi quidquam aliud geratur, vel condatur, quam quod divinis ministeriis a conveniat.

C. VII. ¶ De eodem.

Item Augustinus epist. 109. de regula monachorum.

In oratorio prater orandi, & psallendi cultum penitus nihil agatur, ut nomini huic & opera jugiter impensa concordent.

DISTINCTIO XLIII.

Pudicus e quoque debet esse sacerdos, ut & moribus & verbis pudorem indefinenter exhibeat. Unde in canticis canticorum f. gena sponsa, id est, predicatoris; turtari comparatur. ¶ Debet etiam gratiam docendi habere: quia, ut Hieronymus ait, g. [Immaculatus & absque sermone conversatio, quantum exemplo prodest, tantum silentio nocet. Nam latratu canum, & baculo pastorum, lupi sunt arcendi.] In ipsa autem doctrina discretum oportet esse rectorem, ne aut tacenda proferat, aut proferenda taceat.

¶ Baculo] In epistola B. Hieronymi legitur, baculoque pastoris luporum rabies deterrenda est. Sed glossa ordinaria cum Gratiano concordat.

C. I. ¶ De discretione predicationis, & silentii.

Unde Gregorius part. 2. sui pastoralis, c. 4. ait.

Strector discretus in silentio, utilis in verbo, ne aut tacenda proferat, aut proferenda reticescat. Nam sicut incauta locutio in errore pertrahit, ita indiscretum silentium eos, qui erudiri poterant, in errore derelinquit. Saep namque rectores improvidi, humanam amittere gratiam formidantes, loqui libere recta pertimescunt, & juxta veritatis vocem b nequaquam jam gregis custodit, pastorum studio, sed mercenariorum vice deserviunt: quia veniente lupo fugiunt, dum se sub silentio abscondunt. Hic namque eos per prophetam i Dominus increpat, dicens, [Coner muni, non valentes latrare.] Hinc rursus queritur, dicens, k. [Non ascendisti ex aduerso, neque opposuisti murum pro domo Israel, ut fuerit in praesidio in die Domini.] Ex aduerso quippe ascendere, est pro defensione gregis, voce libera, huius mundi potentatibus contraire. Et in die Domini in praesidio stare, est pravis decertantibus ex iustitia amore resistere. Pastorem enim recta timuisse dicere, quid est aliud, quam tacendo terga praebuisse? qui nimirum si pro grege se obijcit, murum pro domo Israel hostibus opponit. Hinc rursus delinquenti populo dicitur l. [Pro-

pheta tuu viderunt tibi falsa, & sulta nec aperiebant iniquitatem tuam, ut te ad penitentiam provocarent.] Propheta quippe in sacro eloquio nonnunquam doctores vocantur, qui dum fugitiva esse praesentia indicant, quae sunt ventura manifestant: quos divinus sermo falsa videre redarguit, quia dum culpas corrivere metuunt, incautum delinquentibus promissa securitate blandiuntur: qui iniquitatem peccantium nequaquam aperiunt, quia ab increpationis voce conticescunt. Clavis quippe aperiens est sermo correptionis, quia increpatione culpam detegit, quam saepe nescit ipse etiam, qui perpetravit. Hinc Paulus ait a, [Vt potens sit in doctrina sana exhortari, & eos qui contradicunt, redarguere.] Hinc per Malachiam b dicitur, [Labia sacerdotum custodiant scientiam, & legem requirunt ex ore eius, quia Angelus Domini exercituum est.] Hinc per Esaiam c Dominus admonet, dicens, [Clama, ne cesses, quasi tuba exalta vocem tuam.] Praconis quippe officium suscipit, quisquis ad sacerdotium accedit, ut ante adventum iudicis, qui terribiliter sequitur, ipse scilicet clamando gradiatur. Sacerdos ergo, si praedicationis est nescius, quam clamoris vocem daturus est praeco mutus? Hinc est enim, quod super pastores primos in d. linguarum specie Spiritus Sanctus infedit, quia nimirum, quos repleverit, de se protinus loquentes facit. Hinc Moysi praecipitur e, ut tabernaculum sacerdos ingrediens tintinnabulis ambuletur, ut videlicet praedicationis voces esse beat, ne superbi inspectoris iudicium ex silentio offendat: scriptum quippe est, [ut audiat sonitus, quando ingreditur, vel egreditur sanctorum in conspectu Domini, & non moriatur.] Sacerdos namque ingrediens, vel egrediens moritur, si de eo sonitus non auditur, quia iram contra se occulti iudicis exigit, si sine praedicationis sonitu incedit. Aprt autem tintinnabula vestimentis illius describuntur inferta. Vestimenta enim sacerdotis quid aliud, quam recta opera debemus accipere? propheta testante, qui ait, f. [Sacerdotes tui induantur iustitiam.] Vestimentis itaque illius tintinnabula inhaerent, ut g. vita viam cum linguarum sonitu ipsa quoque bona opera sacerdotis clament. Sed cum rector se ad loquendum praeparat, sub quanto cautela studio loquatur, attendat, ne si inordinate ad loquendum rapitur, erroris vulnere corda audientium feriantur: & cum fortasse sapiens videti desiderat, unitatis compagem insipienter abscondat. Hinc namque veritas dicit h. [Habete sal in vobis, & pacem habete inter vos.] Per sal quippe verbi sapientia designatur. Qui ergo loqui sapienter nititur, inagnopere metuat, ne eius eloquio audientium unitas confundatur. Hinc Paulus i ait, [Non plus sapere quam oportet sapere, sed sapere ad sobrietatem.] Hinc in sacerdotis veste juxta divinam k. vocem tintinnabulis mala punica conjunguntur. Quid enim per mala punica nili fidei unitas designatur? Nam sicut in malo punico, uno exterius cortice multa interius grana muniuntur, sic innumeros sanctae ecclesiae populos unitas fidei contegit, quos intus diversitas meritorum tenet. Neigitur rector incautus ad loquendum proruar, hoc, quod iam praemisimus, per semetipsam veritas discipulis clamat l. [Habete sal in vobis, & pacem habete inter vos.] ac si figurate per habitum sacerdotis dicat, mala punica tintinnabulis iungite, ut per omne, quod dicitis, unitatem fidei cauta observatione teneatis. Providendum quoque est sollicita intentione rectoribus, ut ab eis non solum prava nullo modo, sed ne recta quidem nimie & inordinate proferantur: quia saepe dictorum virtus perditur, cum apud corda audientium, loquacitatis incauta importunitate levigatur, & auctorem suum

a Ad Tit. 1. b Mal. 2. c Esai. d Alt. 2. e Exod. 28. f Psal. 131. g al. li. h. Marc. 9. i. Rom. 12. k. Exod. 28. l. Marc. 9.

336

a, alio-
probatur:
fida, &
in pietati
b ait,
lis qui
tem est
anc est,
emorati
prohibe-
non la-
Vnde
ilio ex-

id est,
onorem
hujus-
ana-
Dis-
recipien-
ab endu-
ms, ho-

diabo-
se ele-
e: non
nicatio
das, sed
l in his
alem se
ca refu-
episset.
m reli-
piebat,
uos ad
exulta, ca

et elei-
propter
ni possit
verget
d quid

No

hac eadem loquacitas inquinat, quae servare auditoribus ad usum profectus ignorat. Unde bene per Moysen dicitur *a*, [Vir qui fluxum feminis patitur immundus est.] In mente quippe audientium, semen securae cogitationis est qualitas auditus locutionis; quia dum per aurem sermo concipitur, cogitatio in mente generatur. Unde & ab huius mundi sapientibus praedicator egregius femina verbis *b* est vocatus. Qui ergo fluxum feminis patitur, immundus affertur, quia multiloquio subditus, ex eo se inquinat: quod si ordinatè promeret, prolem rectae cogitationis edere in audientium corda *c* potuisset: dumque incautus per loquacitatem defluit, non ad usum generis, sed ad immundiciam semen effundit. Unde Paulus quoque, cum discipulum de instantia praedicationis admoneret, dixit *d*, [Testificor coram Deo, & Christo Iesu, qui iudicaturus est vivos & mortuos, per adventum ipsius & regnum eius, praedicatum verbum, in his oportune, & impotente.] Dicitur impotente, praeferit [opportune], quia scilicet apud auditoris mentem ipsa sua utilitate se destruit, si habere impotente oportunitatem necesse.

C. II. *¶* Porcis & canibus sacra non sunt committenda.

Item Clemens epist. 3. in extremo.

2. **I**N mandatis *e* habemus, ut venientes ad civitatem discamus prius, quis in ea dignus sit, ut apud eum cibum sumamus, quanto magis nosse convenit, quis qualis sit is, cui immortalitatis verba credenda sunt? Solliciti enim, & valde solliciti esse debemus, ne *f* margaritas nostras mittamus ante porcos. Sed & ob alias causas utile est viri huius habere me notitiam. Si enim sciam, quia in his, de quibus non potest dubitari, quod bona sint, emendatus est, & inculpabilis, hoc est, si sobrius, si misericors, si iustus, si mitis, & humanus (quae utique bona esse nullus ambigit) tunc consequens videbitur, ut ei, qui obtinet bona virtutum, etiam quod deest fidei & scientiae, conferatur: & in quibus maculari eius vita videtur, quae est in reliquis probabilis, emendetur. Si vero in iis, quae palam sunt, peccatis involutus permanet, & inquinatus, non me oportet ei aliquid de creatoribus, & remotis divinae scientiae proloqui, sed magis protestari, & convenire eum, ut peccare desinat, & ad usum suum à vitis emendet. Quod si ingesserit se, & provocaverit nos dicere, quae eum minus recte agentem non oportet audire, prudenter eum debemus eludere. Nam nihil omnino respondere, auditorum causa utile non videtur: nisi forte existiment nos responsum per nos declinare certamen, & fides eorum laxatur, non intelligentium propositum nostrum.

C. III. *¶* Verba praedicationis persecutoribus suis prelati non subtrahant.

Item Apuleius epist. 1. omnibus episcopis.

3. **S**imus *g* autem multos ob id infestare doctores, ut eos perdant, & placita propriae voluntatis adimpleant. Non propterea tamen doctores (in quantum vires suppetunt) à recta emulatione, & bona intentione recedere debent, scientes, quia beati *h*, qui persecutionem patiuntur propter iustitiam.

C. IIII. *¶* Non est mundus à sanguine subiectus, qui Dei consilium illi non annuntiat.

Item Gregorius Venantius, lib. 1. epist. 33.

Ephesius Paulus dicit *k*, [Munda sunt manus mea à sanguine orationum vestrarum: non enim subterfugi, quomodo mundus annuntiet omne consilium Dei vobis.] Mundus ergo à sanguine eorum non est, si eis Dei consilium

a Levit. 15. *b* Act. 17. *c* al. corde. *d* 2. Timoth. 4. *e* Math. 10. Marc. 16. *f* Matth. 7. *g* Ivo p. 5. c. 227. *h* al. tribulatione. *i* Matth. 5. *k* Act. 18.

annuntiare noluisse: qui cum increpare delinquentes noluerit, eos proculdubio tacendo pastor occidit.

C. V. *¶* Aeternae damnationis poenam incurrit praedicator, qui semen dicitur verbi non sargit.

Item Nicolaus ad Michaelen Imperatorem in epistola cuius initium est [Pregosueramus.]

Dispensatio *a* est nobis caelestis seminis injuncta, ut *b* semen spargamus: *c* ut fructum. Quod cum electionis vas formidet, & clamet, quanto magis cultus exiguo metuendum est? Proinde sicut non leve delictum incumbit Pontificibus siluile pro divinitatis cultu, & ecclesiae correctione quod congruit, ita his (quod absit) non mediocre periculum est, qui cum debeant parere, despiciunt.

4. *¶* Pater. Pariter *c* quos obsequare debet sacerdos, ne prodigii, & non intelligentibus secreta mystica, sua praedicatione revelare incipiat. Qui enim ea docet, quae ab auditoribus non valent intelligi, non ad eorum utilitatem, sed ad sustentationem sacri. Vnde in expositione [Beati immaculati.] dicitur: [Vitiis est secreta mysteria vulgare indignis: quod sit vel loquacitate incauta, dum sine iudicio volat irrevocabile verbum, vel adulatione, ut ei placere secreta revelat, vel isolatione scientis, ut plura scire videatur. In quibus omnibus profecto datur intelligi, quanta debent esse distinctio in praedicatione sacerdotis: quia si forte caruerit, tanquam in vaso, sacerdotalis officii iudicatur indignus.]

DISTINCTIO XLIII.

Cum autem violentus esse prohibetur, gula in ebrietatem nequaquam habere permittitur. Neque ebrietas prohibetur, & voracitas permittitur. Vtrumque enim inter opera reprobiorum Apostolus commemorat, scribit Romanus d. [Non inconvulsionibus, & ebrietatibus. Venter *e* namque inglutit ad luxuriam provocat facile, & in opus bonum dissolvit. Unde venter & genitalia sibi meritis suis sunt: ut ex vicinitate membrorum confederatio intelligatur. Hinc etiam Diabolum dicitur principem cogitationum Hierusalem destruxisse legitur: quia venter, cui multitudine copiarum deservit, a seipso virtutum ad seipsum redigit. Sacerdos ergo de altari *f* vivere, non luxuriam querat, ut ait Hieronymus *g*, [Tunc sacerdos altario vivere, non luxuriam permittitur. Sunt autem comestiones, non solum sacerdotibus, sed etiam laicis: qui festivi, & sollemnes dicuntur aliter se digne celebrant, nisi comestationibus deserant.]

C. I. *¶* Non est iocandum comestationibus & ebrietatibus.

Unde Augustinus scribit ad Anselmum episcopum, epist. 64.

Comestiones *b* & ebrietates ita concessae & licite putantur, ut in honorem etiam beatissimorum martyrum non solum per solennes dies, (quod ipsius quis non lugendum videat, qui haec non carnis oculis inspicit?) sed etiam quotidie celebrentur. & post peccata: Non ergo asperè, quantum existimo, non duntaxat non modo imperioso ista tolluntur: magis docentiam quam jubendo, magis monendo, quam minando. Veritas autem exercenda est in peccata paucorum.

a Dispensatio nobis. *b* orig. *c* 1. Corinth. 9. *c* Galat. 5. *d* Ambr. serm. 2. in Psal. 118. in ver. [Abscondi ebrietatem.] *e* Rom. 13. *f* Hieron. in ep. ad Amanitum, & August. de Temp. serm. 65. Gregor. in pastor. part. 3. cap. 20. *g* August. ultim. secundum 70. *h* in Michaelis, cap. 3. in extremis h. Ivo part. 13. cap. 66. *i* absit ab orig. Ivo & alique non scripti Gratiani.

